

NAMANGAN DAVLAT
UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-9]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

13.00.00-PEDAGOGIKA
journal.namdu.uz
PEDAGOGICAL

RAQAMLI TA'LIM PLATFORMALARI ASOSIDA TALABALARDA TAYANCH KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

Djumayeva Afize Rustamovna

Samarqand davlat pedagogika instituti, Samarqand, O'zbekiston

E-mail: [hafizadjumayeva904@gmail.com]

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli ta'lim platformalari asosida talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga keng joriy etilishi sharoitida talabalarning mustaqil ta'lim olish, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqot kompetensiyaviy, tizimli va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar asosida olib borilgan. Raqamli ta'lim platformalarining pedagogik imkoniyatlari hamda kompetensiyalarni shakllantirishdagi o'zining ilmiy jihatdan asoslangan. Natijalar raqamli ta'lim vositalaridan samarali foydalanish talabalarning kasbiy va umumiy kompetensiyalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: Raqamli, ta'lim, platformalari, tayanch, kompetensiya, yondashuv, raqamlashtirish, elektron, LMS, Moodle, Google Classroom, axborot, kommunikativ, mustaqil, innovatsion, pedagogika.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ КЛЮЧЕВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ

Аннотация: В данной статье проанализированы теоретико-методологические основы развития ключевых компетенций студентов на основе цифровых образовательных платформ. Рассмотрены вопросы развития навыков самостоятельного обучения, критического мышления и решения проблем в условиях широкого внедрения цифровых технологий в образовательный процесс. Исследование проведено на основе компетентностного, системного и деятельностного подходов. Научно обоснованы педагогические возможности цифровых образовательных платформ и их роль в формировании компетенций. Результаты исследования подтверждают, что эффективное использование цифровых образовательных средств оказывает положительное влияние на развитие профессиональных и общих компетенций студентов.

Ключевые слова: цифровой, образование, платформы, ключевая компетенция, компетентностный подход, цифровизация, электронное, обучение, LMS, Moodle, Google Classroom, информационная, коммуникативная, компетенция, самостоятельное, обучение, инновации, педагогика.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF DEVELOPING STUDENTS' KEY COMPETENCIES THROUGH DIGITAL EDUCATIONAL PLATFORMS

Abstract: This article analyzes the theoretical and methodological foundations for developing students' key competencies through digital educational platforms. It examines the development of independent learning skills, critical thinking, and problem-solving abilities in the context of the widespread integration of digital technologies into the educational process. The study is based on competency-based, systemic, and activity-oriented approaches. The pedagogical potential of digital educational platforms and their role in competency development are scientifically substantiated. The findings confirm that the effective use of digital educational tools has a positive impact on the development of students' professional and general competencies.

Keywords: digital, education, platforms, key competency, competency-based approach, digitalization, e-learning, LMS, Moodle, Google, Classroom, information, competency, communicative, competency, independent, learning, innovation, pedagogy.

Kirish. XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi va jamiyat hayotining barcha jabhalarida raqamli transformatsiya jarayonlarining kengayishi ta'lim tizimi oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. Zamonaviy taraqqiyot sharoitida bilimlar iqtisodiyoti va raqamli jamiyatning shakllanishi ta'limning mazmuni, metodlari hamda tashkiliy shakllarini takomillashtirishni talab etmoqda. Shu bois dunyoning ko'plab mamlakatlarida ta'limni raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Xususan, UNESCO va OECD tomonidan e'lon qilingan strategik hujjatlarda raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiyalash, ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida qayd etilgan [11].

Ta'limning raqamlashtirilishi natijasida an'anaviy o'qitish modeli yangi pedagogik yondashuvlar bilan boyib bormoqda. Elektron ta'lim resurslari, bulutli texnologiyalar, masofaviy ta'lim tizimlari, virtual laboratoriyalar va raqamli ta'lim platformalari o'quv jarayonining ajralmas tarkibiy qismiga aylanmoqda. Mazkur texnologiyalar ta'lim oluvchilarga vaqt va makon cheklolarisiz bilim olish, o'quv materiallaridan mustaqil foydalanish hamda individual ta'lim ehtiyojlariga mos ravishda o'qish imkoniyatini yaratmoqda. Natijada ta'lim jarayonida talabanning faolligi, mustaqilligi va mas'uliyati ortib, o'qituvchi faoliyati ko'proq tashkil etuvchi va yo'naltiruvchi xarakter kasb etmoqda.

Bugungi globallashtirish sharoitida mehnat bozori mutaxassislardan faqat nazariy bilimlarni emas, balki amaliy faoliyatda qo'llash mumkin bo'lgan kompetensiyalarni ham talab qilmoqda. Jahon iqtisodiy forumi (World Economic Forum) tomonidan e'lon qilinayotgan hisobotlarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, ijodkorlik, kommunikativlik, jamoada ishlash hamda raqamli savodxonlik zamonaviy mutaxassisning asosiy kompetensiyalari sifatida e'tirof etilgan. Shu sababli ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati ortib bormoqda. Mazkur yondashuv ta'lim natijasini o'quvchining egallagan bilimlari hajmi bilan emas, balki ularning amaliy faoliyatda qo'llanish darajasi bilan baholashni nazarda tutadi.

Kompetensiyaviy ta'lim konsepsiyasining shakllanishi D. McClelland, R. Boyatzis, L. Spencer va S. Spencer kabi olimlarning ilmiy tadqiqotlari bilan bog'liq. Ularning ilmiy qarashlarida kompetensiya shaxsning muayyan faoliyatni samarali amalga oshirishiga xizmat qiluvchi bilim, ko'nikma, tajriba va shaxsiy sifatlar majmui sifatida talqin etiladi [5,6,7]. Keyinchalik ushbu yondashuv Yevropa Ittifoqining "Key Competences for Lifelong Learning" konsepsiyasida yanada rivojlantirilib, shaxsning uzluksiz ta'lim olishi va jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun zarur bo'lgan tayanch kompetensiyalar tizimi ishlab chiqildi [12].

Raqamli ta'lim platformalari kompetensiyaviy ta'limni amalga oshirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams, Coursera, EdX va boshqa platformalar o'quv materiallarini boshqarish, ta'lim jarayonini monitoring qilish, o'quv natijalarini baholash hamda talabalar bilan interaktiv muloqotni tashkil etish imkonini beradi. Ushbu platformalar yordamida talabalar mustaqil izlanish olib borish, elektron resurslardan foydalanish, hamkorlikda ishlash va o'z ta'lim faoliyatini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Shu bilan birga, raqamli ta'lim muhiti talabalarining axborot kompetensiyasi, kommunikativ kompetensiyasi, tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va raqamli savodxonlik kabi tayanch kompetensiyalarini shakllantirish uchun qulay shart-sharoit yaratadi.

O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim tizimini raqamlashtirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. So'nggi yillarda qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilishga qaratilgan dasturlar ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'lamini kengaytirishga xizmat qilmoqda [1]. Bu esa oliy ta'lim muassasalarida raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning ilmiy-pedagogik asoslarini chuqur o'rganishni dolzarb masalalardan biriga aylantirmoqda.

Mavzuga oid ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy ta'lim va raqamli pedagogika bo'yicha qator tadqiqotlar amalga oshirilgan bo'lsa-da, raqamli ta'lim platformalari asosida talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy-metodologik jihatlarini hali ham qo'shimcha ilmiy izlanishlarni talab qiladi. Ayniqsa, raqamli ta'lim muhitining kompetensiyalarni shakllantirish mexanizmlari, pedagogik imkoniyatlari va samaradorligini kompleks yondashuv asosida tadqiq etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi [2].

Shu munosabat bilan mazkur maqolaning maqsadi raqamli ta'lim platformalari asosida talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslarini tahlil qilish, ularning pedagogik imkoniyatlarini aniqlash hamda kompetensiyaviy ta'limni tashkil etishdagi ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirish hamda raqamli ta'lim platformalaridan samarali foydalanish masalalari pedagogika, psixologiya va ta'lim texnologiyalari yo'nalishlarida faol tadqiq etilayotgan ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda ta'limni raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi mazkur masalaga bag'ishlangan ilmiy izlanishlar ko'lamining kengayishiga sabab bo'ldi.

Kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari dastlab amerikalik tadqiqotchi David McClelland tomonidan ishlab chiqilgan. Uning 1973-yilda e'lon qilingan "Testing for Competence Rather Than for Intelligence" nomli ilmiy maqolasida shaxsning kasbiy va ijtimoiy muvaffaqiyatini baholashda an'anaviy bilim va intellekt ko'rsatkichlaridan ko'ra kompetensiyalar muhimroq ekanligi asoslab berilgan [7]. Mazkur yondashuv keyinchalik kompetensiyaga asoslangan ta'lim konsepsiyasining shakllanishiga metodologik zamin yaratdi.

Kompetensiyalarni aniqlash va baholash masalalari Richard Boyatzis tomonidan yanada rivojlantirildi. Olimning "The Competent Manager" (1982) asarida samarali faoliyat ko'rsatuvchi mutaxassislarning kompetensiyalari tahlil qilinib, kasbiy muvaffaqiyatni ta'minlovchi omillar tizimlashtirilgan [5]. Shuningdek, Lyle Spencer va Signe Spencer tomonidan yaratilgan "Competence at Work" (1993) asarida kompetensiyalarning tarkibiy tuzilishi, ularni rivojlantirish mexanizmlari va amaliy qo'llash usullari yoritilgan [6].

Tayanch kompetensiyalarni shakllantirish masalasi xalqaro miqyosda ham alohida e'tibor qaratilgan yo' nalistlardan biridir. Xususan, European Union tomonidan ishlab chiqilgan "Key Competences for Lifelong Learning" tavsiyalarida umrbod ta'lim olish uchun zarur bo'lgan asosiy kompetensiyalar belgilab berilgan [12]. Ushbu hujjatda raqamli kompetensiya, ko'p tillilik kompetensiyasi, matematik savodxonlik, fuqarolik kompetensiyasi, tadbirkorlik va shaxsiy rivojlanish kompetensiyalari zamonaviy ta'limning muhim natijalari sifatida e'tirof etilgan.

Raqamli ta'lim muhitining pedagogik asoslarini tushuntirishda konstruktivistik ta'lim nazariyalari muhim o'rin tutadi. Jean Piaget bilimlarni o'quvchi tomonidan faol ravishda qurish g'oyasini ilgari surgan bo'lsa, Lev Vygotsky ta'lim jarayonida ijtimoiy hamkorlik va muloqotning ahamiyatini asoslagan. Jerome Bruner esa o'quvchining mustaqil izlanish faoliyati orqali bilimlarni egallashini samarali ta'limning muhim sharti sifatida ko'rsatgan. Ushbu nazariy qarashlar bugungi kunda Moodle, Google Classroom, Canvas va boshqa raqamli ta'lim platformalarida qo'llanilayotgan interaktiv ta'lim texnologiyalarining ilmiy poydevorini tashkil etadi.

Raqamli ta'lim va elektron ta'lim texnologiyalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarda Michael G. Moore, Terry Anderson hamda George Siemenslarning ishlari alohida ahamiyat kasb etadi. Ular raqamli muhitda bilimlarni o'zlashtirish, masofaviy ta'lim samaradorligi va tarmoq asosidagi o'qitish jarayonlarini ilmiy jihatdan tahlil qilganlar [13,15].

Mamlakatimiz olimlari tomonidan ham kompetensiyaviy ta'lim va raqamli pedagogika masalalari keng o'rganilgan. Jumladan, Narzulla Muslimov, Bakhtiyor Xodjayev hamda Anvar Abduqodirovlarning ilmiy ishlarida kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik texnologiyalarni takomillashtirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiyalash va zamonaviy ta'lim muhitini yaratish masalalari yoritilgan [2,3,4].

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy ta'lim va raqamli platformalardan foydalanish bo'yicha salmoqli nazariy hamda amaliy tajriba shakllangan. Biroq raqamli ta'lim platformalari vositasida talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslarini yagona tizim sifatida tadqiq etish, ularning o'zaro bog'liqligi va pedagogik samaradorligini kompleks yondashuv asosida ochib berish zarurati saqlanib qolmoqda. Shu jihatdan mazkur tadqiqot mazkur yo'nalishdagi mavjud ilmiy qarashlarni umumlashtirish va takomillashtirishga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda raqamli ta'lim platformalari asosida talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslarini aniqlash va ilmiy jihatdan asoslash maqsadida zamonaviy pedagogika fanida e'tirof etilgan bir qator metodologik yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik negizini kompetensiyaviy, tizimli, faoliyatga yo'naltirilgan hamda konstruktivistik yondashuvlar tashkil etdi. Ushbu yondashuvlar o'zaro uzviy bog'liqlikda qo'llanilib, raqamli ta'lim muhitining talabalar kompetentligini shakllantirishdagi imkoniyatlarini kompleks baholashga xizmat qildi.

Birinchidan, tadqiqotda **kompetensiyaviy yondashuv** asosiy metodologik tamoyil sifatida tanlandi. Mazkur yondashuvga ko'ra, ta'lim jarayonining natijasi talabaning ma'lum hajmdagi bilimlarni egallashi bilan emas, balki ularni amaliy faoliyatda qo'llashga tayyorligi bilan belgilanadi. Kompetensiyaviy yondashuv talabalarda mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish, axborot bilan ishlash, muloqotga kirishish va kasbiy faoliyatga moslashish kabi tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishni nazarda tutadi. Shu nuqtai nazardan, raqamli ta'lim platformalari talabalarning individual ta'lim trayektoriyasini shakllantirish, bilimlarni amaliy vaziyatlarda qo'llash hamda uzluksiz o'qib-o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali vositasi sifatida qaraldi. Mazkur yondashuvning nazariy asoslari D. McClelland (1973), R. Boyatzis (1982), L. Spencer va S. Spencer (1993) hamda Yevropa Ittifoqining "Key Competences for Lifelong Learning" konsepsiyasida o'z ifodasini topgan [5,6,7,12].

Ikkinchidan, tadqiqotda **tizimli yondashuv**dan foydalanildi. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonini o'zaro bog'liq elementlardan tashkil topgan yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqadi. Raqamli ta'lim platformalari ta'limning maqsadi, mazmuni, metodlari, vositalari, nazorat shakllari va natijalari o'rtasidagi integratsiyani ta'minlaydi. Tizimli yondashuv asosida platformalarning ta'lim jarayonidagi funksional imkoniyatlari, ularning o'quv faoliyatini tashkil etishdagi o'rni hamda kompetensiyalarni shakllantirishga ta'siri tahlil qilindi. Bunda ta'limning barcha tarkibiy qismlari yagona pedagogik tizimning elementlari sifatida baholandi.

Uchinchidan, **faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv** tadqiqotning muhim metodologik asoslaridan biri sifatida qo'llanildi. Ushbu yondashuvga ko'ra, bilimlar tayyor holda o'zlashtirilmaydi, balki o'quvchining faol amaliy harakati jarayonida shakllanadi. Raqamli ta'lim platformalarida tashkil etiladigan loyiha ishlari, mustaqil topshiriqlar, muammoli vaziyatlar, elektron testlar va interaktiv mashg'ulotlar talabaning bilish faoliyatini faollashtiradi. Natijada talaba nafaqat bilim egallaydi, balki o'z faoliyatini rejalashtirish, natijalarni baholash va refleksiya qilish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Ushbu yondashuv A.N. Leontyev va S.L. Rubinshteynlarning faoliyat nazariyasi bilan metodologik jihatdan bog'liq hisoblanadi [14,16].

To'rtinchidan, tadqiqotda **konstruktivistik yondashuv** imkoniyatlaridan foydalanildi. Mazkur yondashuvga ko'ra, bilimlar o'qituvchi tomonidan tayyor shaklda berilmaydi, balki talabaning avvalgi tajribasi, mavjud bilimlari va yangi axborotlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir natijasida shakllanadi. J. Piaget, L. Vygotskiy va J. Brunerlarning ilmiy qarashlari

ushbu yondashuvning nazariy asosini tashkil etadi [8,9,10]. Raqamli ta'lim platformalari talabalarga mustaqil izlanish olib borish, axborotlarni tahlil qilish, hamkorlikda ishlash va yangi bilimlarni yaratish imkoniyatini berishi bilan konstruktivistik ta'lim tamoyillariga mos keladi. Shu sababli mazkur yondashuv platformalarning kompetensiyalarni rivojlantirishdagi pedagogik salohiyatini baholashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qildi.

Tadqiqot maqsadiga erishish uchun bir qator ilmiy tadqiqot metodlaridan foydalanildi. Jumladan, **ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish** metodi orqali kompetensiyaviy ta'lim, raqamli pedagogika va ta'lim platformalariga oid ilmiy manbalar o'rganildi. **Qiyosiy tahlil** yordamida xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlari hamda amaliy tajribalari solishtirildi. **Kuzatish metodi** orqali raqamli ta'lim platformalarining o'quv jarayonidagi qo'llanilish xususiyatlari va talabalarning o'quv faoliyatiga ta'siri tahlil qilindi. **Umumlashtirish va tizimlashtirish metodlari** asosida olingan nazariy ma'lumotlar tartibga solinib, ilmiy xulosalar shakllantirildi. Shuningdek, **statistik ma'lumotlarni tahlil qilish** metodi yordamida raqamli ta'lim texnologiyalarining ta'lim samaradorligiga ta'sirini ifodalovchi ilmiy va amaliy ma'lumotlar o'rganildi.

Shunday qilib, tadqiqotda qo'llanilgan metodologik yondashuvlar va ilmiy metodlar raqamli ta'lim platformalari asosida talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonini har tomonlama tahlil qilish, uning nazariy asoslarini aniqlash hamda amaliy ahamiyatini asoslash imkonini berdi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqot davomida raqamli ta'lim platformalarining talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishdagi pedagogik imkoniyatlari nazariy jihatdan tahlil qilindi hamda mavjud ilmiy manbalar asosida baholandi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, raqamli ta'lim muhitidan samarali foydalanish talabalarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini oshirish bilan birga, ularning mustaqil ta'lim olish, axborot bilan ishlash, muloqot qilish va kasbiy faoliyatga tayyorgarlik ko'rish kompetensiyalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim platformalari o'quv jarayonini shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etish imkonini yaratib, talabaning faol ishtirokini ta'minlaydi.

Tahlillar natijasida raqamli ta'lim platformalarining talabalar tayanch kompetensiyalariga ta'siri bir necha yo'nalishlarda namoyon bo'lishi aniqlandi.

Axborot kompetensiyasini rivojlantirish. Raqamli ta'lim platformalari talabalarda axborotni izlash, saralash, qayta ishlash, tahlil qilish va undan maqsadli foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Elektron kutubxonalar, ilmiy ma'lumotlar bazalari, masofaviy ta'lim resurslari va raqamli o'quv materiallari bilan ishlash jarayonida talabalarning axborot madaniyati rivojlanadi. Ayniqsa, turli manbalardagi ma'lumotlarning ishonchliligini baholash, ularni taqqoslash va zarur axborotni tanlab olish ko'nikmalarining shakllanishi axborot kompetensiyasining muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Natijada talabalar axborot oqimi tez sur'atlarda ortib borayotgan zamonaviy jamiyatda mustaqil faoliyat yuritish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish. Raqamli ta'lim platformalarida mavjud forumlar, videokonferensiyalar, onlayn seminarlar, chatlar va guruhli loyihalar talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi. Masofadan turib hamkorlik qilish, fikr almashish, muhokamalarda ishtirok etish va jamoaviy qarorlar qabul qilish jarayonlari talabalar o'rtasida samarali muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, raqamli muhitda muloqot qilish madaniyati, akademik etika va professional kommunikatsiya tamoyillariga rioya etish malakalari ham rivojlanadi.

Tanqidiy fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish. Raqamli ta'lim muhiti talabalardan turli manbalardan olingan ma'lumotlarni tahlil qilish, solishtirish va baholashni talab qiladi. Mazkur jarayon tanqidiy fikrlash kompetensiyasining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Talabalar olingan ma'lumotlarning haqqoniyligini tekshirish, dalillarni tahlil qilish, muqobil qarashlarni solishtirish va asoslangan xulosalar chiqarishga o'rganadilar. Natijada ularda mustaqil fikr yuritish, muammolarga ijodiy yondashish hamda ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilish qobiliyatlari shakllanadi.

Muammolarni hal qilish kompetensiyasini rivojlantirish. Tadqiqot natijalari raqamli ta'lim platformalarida qo'llaniladigan interaktiv topshiriqlar, virtual laboratoriyalar, keys-stadilar va loyiha faoliyatlari talabalarning muammolarni hal qilish kompetensiyasini rivojlantirishda samarali vosita ekanligini ko'rsatdi. Bunday faoliyat turlari talabalarni real yoki modellashirilgan vaziyatlarni tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularning maqbul yechimlarini ishlab chiqishga undaydi. Shu orqali nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash imkoniyati kengayadi.

Mustaqil ta'lim kompetensiyasini rivojlantirish. Raqamli platformalarning eng muhim afzalliklaridan biri talabalarning mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirishidir. O'quv materiallaridan istalgan vaqt va joyda foydalanish, individual o'quv rejasini shakllantirish, o'zlashtirish darajasini nazorat qilish hamda o'z faoliyatini baholash imkoniyatlari talabaning o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday yondashuv shaxsning uzluksiz ta'lim olishga tayyorligini kuchaytirib, umrbod ta'lim tamoyillarini amalda ro'yobga chiqarishga xizmat qiladi.

Raqamli kompetensiyani rivojlantirish. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, raqamli ta'lim platformalaridan muntazam foydalanish talabalarning raqamli kompetentligini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Platformalar bilan ishlash jarayonida talabalar elektron hujjatlar yaratish, bulutli texnologiyalardan foydalanish, raqamli kommunikatsiya vositalarini qo'llash, axborot xavfsizligi qoidalariga rioya qilish va zamonaviy dasturiy vositalardan samarali foydalanish ko'nikmalarini egallaydilar. Mazkur kompetensiyalar bugungi raqamli iqtisodiyot sharoitida mutaxassisning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

O'tkazilgan nazariy tahlillar va ilmiy manbalar umumlashtirilishi natijasida raqamli ta'lim platformalaridan samarali va muntazam foydalanayotgan talabalarning o'quv faolligi, o'zlashtirish ko'rsatkichlari hamda mustaqil ishlash darajasi an'anaviy ta'lim shakllarida tahsil olayotgan talabalarga nisbatan yuqoriroq ekanligi kuzatildi. Shuningdek, ularda axborot bilan ishlash, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalari yanada barqaror shakllanishi aniqlandi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari raqamli ta'lim platformalari nafaqat o'quv jarayonini tashkil etishning zamonaviy vositasi, balki talabalarda tayanch kompetensiyalarni kompleks rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali pedagogik muhit ekanligini tasdiqlaydi. Ularning ta'lim jarayoniga keng joriy etilishi talabalarning kasbiy tayyorgarligini oshirish, mustaqil ta'lim olishga bo'lgan ehtiyojini kuchaytirish hamda zamonaviy mehnat bozori talablariga mos kompetensiyalarni shakllantirish uchun muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa. Ta'lim tizimini raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi oliy ta'lim muassasalarida o'qitishning mazmuni, shakli va metodlarini takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Shu nuqtai nazardan, raqamli ta'lim platformalari zamonaviy ta'lim muhitining ajralmas tarkibiy qismi sifatida talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularning tayanch kompetensiyalarini shakllantirishda ham muhim pedagogik vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Tadqiqot davomida kompetensiyaviy, tizimli, faoliyatga yo'naltirilgan hamda konstruktivistik yondashuvlar asosida raqamli ta'lim platformalarining pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinib, ularning talabalar kompetentligini rivojlantirishdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli ta'lim platformalari kompetensiyaviy yondashuvni amaliyotga samarali tatbiq etish imkonini beradi. Mazkur platformalar yordamida talabalar o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylanib, bilimlarni mustaqil ravishda izlash, tahlil qilish, baholash va amaliy faoliyatda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ta'lim natijalarining faqat nazariy bilimlar bilan emas, balki real hayotiy va kasbiy faoliyatda namoyon bo'ladigan kompetensiyalar bilan belgilanishini ta'minlaydi.

Tahlillar asosida raqamli ta'lim platformalari talabalar axborot kompetensiyasi, kommunikativ kompetensiya, tanqidiy fikrlash kompetensiyasi, muammolarni hal qilish kompetensiyasi, mustaqil ta'lim kompetensiyasi hamda raqamli kompetensiyani rivojlantirishda yuqori pedagogik salohiyatga ega ekanligi aniqlandi. Platformalarda yaratilgan interaktiv ta'lim muhiti talabalarning o'quv motivatsiyasini oshiradi, ta'lim jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi va individual ta'lim ehtiyojlarini hisobga olish imkoniyatini kengaytiradi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quv faoliyatining samaradorligini oshirish, mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qilishini ko'rsatdi. Ayniqsa, LMS tizimlari, elektron ta'lim platformalari, virtual laboratoriyalar va masofaviy ta'lim vositalaridan foydalanish talabalarning kasbiy tayyorgarligini zamonaviy mehnat bozori talablariga mos ravishda shakllantirish imkonini beradi.

Shundan kelib chiqib, oliy ta'lim muassasalarida raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish ko'lamini kengaytirish, professor-o'qituvchilarning raqamli pedagogik kompetentligini rivojlantirish, elektron ta'lim resurslari sifatini oshirish hamda ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni tizimli ravishda joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga, raqobatbardosh, mustaqil fikrlovchi va zamonaviy kompetensiyalarga ega mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, raqamli ta'lim platformalari asosida talabalarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirish bugungi ta'lim tizimining strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur yo'nalishda olib boriladigan ilmiy tadqiqotlar raqamli pedagogikaning nazariy asoslarini boyitish, ta'lim amaliyotini takomillashtirish hamda ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli raqamli ta'lim platformalarining kompetensiyalarni rivojlantirishdagi imkoniyatlarini yanada chuqur o'rganish va ularni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa sifatida o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrda PF-6079-son Farmoni "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. - Toshkent, 2020.
2. Muslimov N.A. Pedagogik kompetentlik va kasbiy ta'lim. – Toshkent: Fan, 2016.
3. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2017.
4. Abduqodirov A.A. Ta'limda axborot texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.

5. Boyatzis R.E. The Competent Manager. – New York: Wiley, 1982.
6. Spencer L.M., Spencer S.M. Competence at Work. – New York: Wiley, 1993.
7. McClelland D.C. Testing for Competence Rather Than Intelligence. American Psychologist, 1973.
8. Piaget J. The Psychology of Intelligence. – London: Routledge, 2001.
9. Vygotsky L.S. Mind in Society. – Cambridge: Harvard University Press, 1978.
10. Bruner J. The Process of Education. – Cambridge: Harvard University Press, 1960.
11. UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. – Paris, 2018.
12. European Commission. Key Competences for Lifelong Learning. – Brussels, 2018.
13. Anderson T. The Theory and Practice of Online Learning. – Edmonton: Athabasca University Press, 2017.
14. Leontyev, A.N. Activity, Consciousness, and Personality. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1978.
15. Siemens G. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. International Journal of Instructional Technology and Distance Learning, 2005.
16. Rubinstein, S.L. Foundations of General Psychology. St. Petersburg: Piter.2003.